

Matica iseljenika i Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnoga jezika

Objavljeno: petak, 17. 03. 2017. 00:00

[Sviđa mi se](#) [Podijeli](#) 0

Share

Godina 1967. za HMI (ranije Maticu iseljenika...) – nije samo godina spomena na „Deklaraciju“, već i godina revolucionarnog zaokreta u djelovanju ustanove naspram iseljeništa te godina kada je njen predsjednik Većeslav Holjevac u Matičinu nakladnom zavodu objavio nultu i dosad najcitiraniju znanstvenu knjigu o dijaspori „Hrvati izvan domovine“.

U zagrebačkom Telegramu tiskana je Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika 17. ožujka 1967. Deklaracijom je

upozoreno na neravno prava položaj hrvatskog jezika kroz odluke Novosadskog dogovora, te je zatražena ravnopravnost svih jezika naroda u Jugoslaviji (slovenskog, hrvatskog, srpskog i makedonskog). Među sastavljačima i potpisnicima teksta Deklaracije bio je niz hrvatskih intelektualaca okupljenih oko Matice hrvatske i drugih uglednih znanstvenih ustanova (Društvo književnika Hrvatske, Institut za jezik JAZU, Filozofski fakultet, Matica iseljenika Hrvatske, Institut za historiju radničkog pokreta i dr). Deklaraciju je bezrezervno podržalo hrvatsko iseljeničtvo, pa se taj čin može smatrati začetkom nacionalne pomirbe hrvatske političke emigracije i hrvatskih komunista. Hrvatski intelektualci u egzilu preveli su je na velike svjetske jezike kako bi bila dostupna najširoj međunarodnoj javnosti. Osnovna tvrdnja izložena u Deklaraciji bila je ta da je nejasnoća formulacije o »srpskohrvatskom odnosno hrvatskosrpskom jeziku« u Ustavu SFRJ omogućila da se srpski književni jezik silom nameće kao jedinstveni jezik za Srbe i Hrvate. Odmah nakon objavljivanja Deklaracije uslijedio je oštar odgovor vlasti. O Deklaraciji se raspravljalo na najvišim instancama Jugoslavije (SFRJ), u čijem je sastavu bila Hrvatska do osamostaljenja 1991. Njezini su potpisnici bili oštro napadnuti i osuđeni, a od ustanova posebice Matica te njezino članstvo. Ali, unatoč žestokoj reakciji tada vodećih krugova Komunističke partije i negativnim posljedicama koje je odmah potom Matica osjetila u svom radu, taj je događaj označio početak otvorenog istupanja njezinih članova u borbi oko temeljnih hrvatskih nacionalnih interesa.

Naime, Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika bila je jednoglasno prihvaćena na plenarnom sastanku Društva književnika Hrvatske, 15. ožujka 1967. u Zagrebu. Sastavljači Deklaracije su bili: Miroslav Brandt kao „duša“ Deklaracije, Radoslav Katičić određen je da piše tekst, Tomislav Ladan, Slavko Pavešić, Slavko Mihalčić, Dalibor Brozović (za kojeg je Brandt poslije tvrdio da nije bio) i tek se iza 1990. godine razjasnilo da je sedmi koautor Deklaracije bio Vlatko Pavletić.

Deklaraciju su potpisale sve hrvatske književne i jezikoslovne ustanove i najmjerodavniji ljudi u pitanjima jezika, književnici i jezikoslovci. Nasuprot toj jednodušnosti, jugoslavenski policijski režim, temeljen na fikciji o političkom jedinstvu Južnih Slavena, a u službi srpske hegemonije, nije mogao naći drugog odgovora na Deklaraciju o hrvatskom književnom jeziku, negoli prijetnje i nasilja protiv njezinih potpisnika. Pojava Deklaracije, i još više njezina osuda sa službene komunističke strane izazvale su brojne komentare u hrvatskom iseljeničkom tisku.

Odjeci Deklaracije u iseljeničtvu

Istaknute hrvatske iseljeničke institucije i intelektualci ustvrdili su kako unatoč oštrim reakcijama režima, Deklaracija ostaje neuništiv dokument duboke rodoljubne i demokratske svijesti hrvatske inteligencije, koja u zajednici s čitavim hrvatskim narodom brani temeljna prava na nacionalno samoodređenje hrvatskog naroda. U povodu Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika oglasila se Hrvatska akademija Amerike. U Izjavi Akademija ustvrđuje da je većina Hrvata oduvijek zvala svoj jezik hrvatskim, a većina Srba svoj srpskim, bez obzira na službene nazive. Zato se zahtjev hrvatskih ustanova da se jezik Hrvata i službeno naziva hrvatskim i bude ravnopravan s ostalim jezicima u federativnoj Jugoslaviji, ne može tumačiti kao ugrožavanje legitimnih interesa bilo kojeg drugog naroda ili etničke skupine, kako to ističu napadači Deklaracije. Osamnaest hrvatskih ustanova koje su donijele Deklaraciju predstavljaju najmjerodavniji i najreprezentativniji skup za donošenje odluka u pitanju hrvatskog jezika. Zato Hrvatska akademija Amerike prihvaća načela Deklaracije koja su u Sjedinjenim Američkim Državama praktički provedena u više od 90% slučajeva postojanjem posebnih novina i publikacija na hrvatskom i posebno na srpskom jeziku. Dalje se u Izjavi ističe kako su članovi Akademije zabrinuti vijestima o političkom pritisku na hrvatske kulturne ustanove, napadima na književnike, jezične stručnjake, kulturne radnike, te navješćavanjem daljnjih progona potpisnika Deklaracije.

Iseljenička intelektualna elita diže glas protiv represivnog režima u domovini

Svaka upotreba sile da se Deklaracija povuče samo još snažnije i dramatskije ističe njezino značenje. Nepriznavanjem i nasilnim brisanjem ne rješavaju se, nego samo još više produbljuju problemi o kojima Deklaracija govori. Članovi Akademije osobno su zaprepašteni glasovima koji pozivaju čak na ubijanja, kao što je to slučaj jednog beogradskog novinara koji je rekao dopisniku New York Timesa Richardu Ederu, kako je bolje da »padne nekoliko glava, nego da poslije tisuće padnu u ratu...« (New York Times od 25. ožujka 1967.). Ista takva filozofija dovela je do ubojstva Stjepana Radića i drugova u Skupštini u Beogradu 1928. i upravo je to bio početak i uzrok krvavih obračuna između Srba i Hrvata, koji su zatim slijedili

tijekom 20. stoljeća. Spomenutu Izjavu Hrvatska akademija Amerike objavila je 19. travnja 1967., poslavši je Matici hrvatskoj u Zagreb te na sve onodobne relevantne adrese međunarodne zajednice na velikim svjetskim jezicima, dok su tekst te Izjave objavili brojni hrvatski iseljenički listovi.

Na europskom tlu koje nije bilo zahvaćeno komunizmom, s druge strane planete, na svojoj prvoj odborskoj sjednici 19. rujna 1967, a nakon objavljivanja Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika, Odbor Hrvatskoga povijesnog instituta u Rimu odlučio je javnosti objaviti svoju Izjavu. Članovi Odbora ističu kako je pojava Deklaracije pravi i nedvojbeni dokaz da hrvatski narod u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji nema slobode da svoj književni jezik nesmetano njeguje i služi se njime na svima područjima svoga narodnog života i da ga zove njegovim jedinim

pravim imenom. Oni koji su protiv potpisnika Deklaracije poduzeli nedostojnu, nekulturnu hajku i nasilje dobro su osjetili da je ona više nego samo jezično i pravopisno pitanje. Nepriznavanjem posebnoga hrvatskog književnog jezika i njegovim potiskivanjem beogradske vlasti htjele su hrvatski narod poniziti, učiniti ga malodušnim i prisiliti da se odreće sebe, svoje prošlosti i budućnosti. Ustavši na obranu hrvatskoga jezika, hrvatski su književnici, filolozi i pisci i pred svojim narodom i pred međunarodnom javnošću, bez obzira na različnost ideoloških i stranačko-političkih gledanja, rekli ono što je njihov narod od njih očekivao. Tim svojim povijesno važnim činom, koji razbija mnoge predrasude, a i kriva shvaćanja o hrvatskom književnom jeziku, oni zaslužuju priznanje i punu potporu sve hrvatske javnosti. Hrvatski povijesni institut u Rimu pridružuje se u tome smislu izjavama solidarnosti s Deklaracijom u nepokolebivu uvjerenju da će hrvatski narod i njegovi kulturni radnici složnim i hrabrim zalaganjem znati suzbiti sve napade na hrvatski književni jezik te očuvati i razvijati to svoje dragocjeno blago u skladu i u živom kontinuitetu s hrvatskom jezičnom i književnom tradicijom. Hrvatska revija je promptno 1967. objavila integralni tekst Deklaracije s imenima svih potpisnika i to na hrvatskom, engleskom, francuskom i njemačkom jeziku. U istom broju objavljen je i Apel hrvatskih književnika i pisaca u iseljeništvu u kojem se kaže da je Deklaracija prvorazredni dokument u obranu kulturne samobitnosti hrvatskoga naroda, koji posjeduje svoj jezik s njegovim vlastitim imenom. Isto tako i svoju književnost, koja je slijedila razvoj europske književne kulture od njezina početka pa sve do naših dana i dala velikih djela nacionalnoga i općega značenja. U Apelu se upozorava na to da se u komunističkoj Jugoslaviji čini otvoreno nasilje nad hrvatskim jezikom i književnosti te im prijeti opasnost da se pod direktivama nasilnih državnih zahvata izgube i napokon zamjene srpskim jezikom i književnosti, koji uglavnom potječu tek iz prošloga stoljeća.

Prvi korak nacionalne pomirbe egzilanata i hrvatskih komunista

Hrvatski književnici i jezikoslovci te razne ustanove i organizacije s književno-jezičnoga područja videći ozbiljno ugroženu najveću i najdragocjeniju kulturnu baštinu svojega naroda, svoj jezik, stavili su se, iako pod vrlo teškim okolnostima, na branik neotuđivih stoljetnih tekovina i književno-jezičnih tradicija. To je bio autentični krik za slobodom kulture i kulturnoga stvaranja, vapaj za punim izrazom europskoga slobodarskoga i univerzalnoga duha. Tako su hrvatski književnici i intelektualci postali lideri za najviše vrijednosti naše civilizacije. Zato mi, hrvatski književnici i pisci u iseljeništvu, ističe se u Apelu, iskazujemo njima zaslužen i dužno priznanje. U toj pravednoj borbi mi se s njima solidariziramo te im dajemo svu našu moralnu potporu. Apel završava riječima: «Mi, njihovi sunarodnjaci, hrvatski književnici i pisci u slobodnome svijetu, upravljamo ovom prigodom Apel na svjetsku javnost, posebno na internacionalne i nacionalne kulturne ustanove i organizacije: da bi oni u ovom odlučnom času ustali u obranu hrvatskih književnika i jezikoslovaca i slobode kulture u Hrvatskoj te svojim intervencijama zaštitili slobodni razvoj hrvatskoga jezika i književnosti, koji su u suvremenoj Federativnoj Socijalističkoj Republici Jugoslaviji predmet diskriminacije, razaranja i uništenja.» Apel su 30. travnja 1967. potpisali: Luka Brajnović (Španjolska), Luka Fertilio (Chile), Alan Horić (Kanada), Andrija Ilić (Engleska), Nada Kesterčanek Vujica (SAD), Lucijan Kordić (Švicarska), Predrag Kordić (SAD), Ivo Lendić (Argentina), Enver Mehmedagić (Argentina), Vinko Nikolić (Francuska), Borislav Maruna (SAD), Antun Nizeteo (SAD), Gracijan Raspudić (SAD), Mirko Čović (Austrija), Krunoslav Draganović (Austrija), Jere Jareb (SAD), Bogdan Radica (SAD), Stjepan Ratković (Italija), Franjo Trogranić (Italija), Dušan Žanko (Venezuela).

Uz taj snažni aktivizam Nikolićeva pokreta začeto oko Hrvatske revije, izdvajaju se u onodobnoj međunarodnoj medijskoj javnosti trojica uglednih hrvatskih intelektualaca Mate Meštrović (New York University), Bogdan Radica (Fairleigh Dickinson University), Stanko Vujica (Wilkes College) koji su 18. travnja 1967. dali svoju potporu Deklaraciji putem iseljeničkog tiska, koji je u to vrijeme na sjeverno američkome kontinentu imao oko 400 glasila. Za njih je Deklaracija važan istup koji je izazvao golemu pozornost; kako u domovini, tako i u inozemstvu. Svaki narod ima neotuđivo pravo na svoje narodno ime i jezik. To se pravo hrvatskom narodu nije čelo, štoviše, čini se sve da se hrvatski jezik potisne i konačno izbrise.

Zasluga je hrvatskih kulturnih djelatnika u domovini i emigraciji da su, bez obzira na ideološko opredjeljenje i druge razlike koje među njima postoje, jednoglasno ustali u obranu jezika svog naroda tražeći da se Ustavom zajamči pravo Hrvata da svoj jezik zovu hrvatskim. Ta Deklaracija ne može se nipošto označiti kao šovinizam, jer u njoj hrvatski kulturni radnici nisu nikoga omalovažili niti su tražili posebne povlastice za hrvatski narod, nego samo ravnopravnost s drugim narodima Jugoslavije, izjavila su ta trojica intelektualaca, naglasivši da su zaprepašteni vijestima o kaznenim mjerama protiv potpisnika Deklaracije pa oni odlučno protestiraju protiv gaženja osnovnih prava Čovjeka i ugušivanja slobode izražaja hrvatskog naroda.

U New Yorku je 13. svibnja 1967. održan sastanak američko-hrvatske inteligencije, na kome se raspravljalo o pitanju zagrebačke inteligencije i njezinih povijesnih odluka pri proglašenju Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika. Na sastanku su bili: dr. Stanko Vujica, Nada Kesterčanek-Vujica, dr. Mate Meštrović, inž. Karlo Mirth, predsjednik Hrvatske akademije u Americi, Bonaventura Hadžija, prof. Duško Duišin, velečasni dr. Častimir Majić, Drago Šporer i Krunoslav Mašina. Nazočni su izrazili svoje duboke simpatije za sve pokretače Deklaracije, te za sve potpisnike, ističući njihove velike zasluge za kulturnu neovisnost hrvatskog naroda. Također su se složili da je Deklaracija o hrvatskom

jeziku izazvala diljem cjelokupnog hrvatskog iseljništva jednoglasnost, kakva se godinama nije vidjela u odnosima iseljništva prema hrvatskoj inteligenciji kod kuće. Nezavisno od ideoloških razmimoilaženja, istaknuta je solidarnost sa svima hrvatskim književnicima, koji se kod kuće hrabro podigoše, riskirajući svoje položaje i svoj život, za pravo hrvatskog naroda, da svoj jezik zove hrvatskim jezikom.

Kanadski "Hrvatski glas" jedan od najčitanijih iseljeničkih hrvatskih novina na sjevernoameričkom kontinentu toga doba donio je u broju od 8. travnja 1967. uvodnik predsjednika Hrvatske seljačke stranke, dr. Jurja Krnjevića, pod naslovom "Neopisiv dojam zahtjeva za ravnopravnost hrvatskog jezika u domovini i stranom svijetu".

Krnjević u članku kaže kako je dojam zahtjeva za ravnopravnost hrvatskog jezika, koji su podignule najvažnije hrvatske književne, kulturne i znanstvene organizacije i ustanove, golem. U Jugoslaviji je taj zahtjev postao glavni predmet javnih i privatnih, kulturnih i političkih razgovora. Potisnuo je u pozadinu sva ostala pitanja, koja su do tada bila na dnevnomu redu. A budući da su u Jugoslaviji imali svoje dopisnike, velike strane novine koje prate tamošnji razvoj događaja, i u njihovim je izvještajima objavljenim u londonskim, pariškim i drugim velikim europskim novinama istaknut taj veliki korak i mogućnost nesagledivih posljedica. Krnjević upozorava kako nitko nije više iznenađen tim razvojem nego li sami zagrebački potpisnici Deklaracije, u kojoj je zahtjev sadržan. Prihvat i provedba toga zahtjeva značili su ispravak najgore jezične nepravde, pune imperijalističkih srbijanskih pothvata, što je moralo prije ili poslije buknuti i tražiti uspostavu stvarne i potpune ravnopravnosti. Kada se toliko ističe ravnopravnost, onda i Hrvati sigurno imaju toliko pravo na svoj jezik koliko i Makedonci, Slovenci i Srbi. Napadi na Deklaraciju putem zagrebačkih novina i zagrebačkog radija, i nakon toga putem komunističke partijske organizacije u Hrvatskoj pokazuje da beogradska srbijanska birokracija, ima glavnu riječ i u zagrebačkim novinama i u zagrebačkom radiju i da gospodari partijskom organizacijom u Hrvatskoj. Sve reforme i sve velike riječi o samoupravama u Hrvatskoj pokazale su se upravo u tome kao pripovijesti i laži, zaključio je Krnjević.

Ante Vikario, predsjednik Hrvatskog kulturnog kluba "Dr. Josip Frank" u Buenos Airesu nije mogao izbjeći da se s određenom dozom kritičnosti, a i sarkazma ne osvrne na Deklaraciju. Vikario kaže kako nema dvojbe da je Deklaracija u prvome redu izraz jednog kulturnog nezadovoljstva u obranu nesporne hrvatske stoljetne kulturne tekovine, te da će hrvatska inteligencija u tom kulturnom obrambenom ratu protiv velikosrpskih šovinističkih nasrtaja na hrvatski kulturni život, računati na moralnu potporu cijelog hrvatskog naroda, koji neće smetnuti s uma spoznaju da su baš potpisnici Deklaracije jednim dijelom izravni krivci za zlo koje pritišće hrvatski narod i njegov književni jezik. Iseljeni slobodni Hrvati, velika hrvatska politička emigracija, marljivo prati događaje u Domovini, te smatra da su hrvatski komunistički intelektualci potpisujući Deklaraciju samo obavljali svoju dužnost prema hrvatskom narodu, koji ih je rodio, a kojega su bili iznevjerili. Vikario zaključuje kako bi Deklaracija trebala biti jedan d mnogih kulturnih oblika hrvatske prirodne samoobrane od velikosrpskih nadiranja, ona je prema izričaju kulturna manifestacija ojađene i razočarane komunističke i prokomunističke inteligencije Hrvatske, a prema duhu mogla bi biti nacionalna brana, nacionalistički otpor agresivnim valovima velikosrpsva, koje zapljuskuje svu Hrvatsku s ciljem da izbrši hrvatsku tradiciju, kulturu, nacionalno ime, te nacionalnu, političku i državnu individualnost.

Hrvatski iseljenički tisak i Deklaracija

Hrvatski iseljenički tisak donosio je vijesti i komentare o događajima u Hrvatskoj u vezi s objavljivanjem Deklaracije. Tako je list "Danica" iz Chicaga izvijestio svoje čitatelje da su konačno „ustali predstavnici najuglednijih hrvatskih kulturnih i jezičnih ustanova u Domovini, te jasno digli svoj glas u obranu hrvatskog jezika i hrvatske kulture uopće. Čime se hrvatski narod usprotivio unitarističkom režimu jugoslavenskih vlasti, što može svatko vidjeti iz Amerike čitajući komunističke novine i slušajući njegove radio-vijesti. Režim je isključivo odgovorio političkim napadom na hrvatske kulturne krugove. Režim niti ima stručno-znanstvenih argumenata da ih protiv njih iznese, a niti ima iza sebe ni jednoga ozbiljnoga i sposobnoga čovjeka da bi stvarnim dokumentima pobio Deklaraciju“.

"Danica" piše kako je upravo smiješno gledati pisma, što ih donose komunističke novine, gdje napadaju Deklaraciju.

To su samo nepismeni ljudi ili gdjekoji smušenjak, koji se dodvorava vlastima. Ta je okolnost ne manje važna nego li sama Deklaracija, koja je prema tome naišla na potpuno odobrenje hrvatske javnosti. Ako protivnik kaže da mu je hrvatski jezik ugrozio "bratstvo i jedinstvo", ili "temelje države", to prave hrvatske rodoljube, koji se bore za slobodu svoga naroda i njegova jezika, može samo veseliti.

"Danica" je također zabilježila da je "New York Times" donio reportažu o jednom razgovoru sa Srbima u Beogradu koji su, komentirajući hrvatsku jezičnu Deklaraciju, rekli da će se stvar urediti ako se "skine nekoliko glava". Jednako je bilo zabilježeno u jugoslavenskim novinama, kako armija neće dopustiti da se dira u njezino jedinstvo, tj. da se u njoj upotrebljava bilo koji drugi jezik osim srpskog.

U hrvatskom Saboru, makar i komunističke prirode, pobunilo se nekoliko srpskih zastupnika tražeći najoštrije mjere protiv hrvatskih intelektualaca koji su se usudili tražiti nešto "što im Ustav jamči." List "Nova Hrvatska" pisao je kako se odjek koji je Deklaracija imala u hrvatskom narodu zahvaljujući dobrim dijelom baš napadima režima, ne može mjeriti s odjekom ni jednog drugog poslijeratnog događaja. Ona je tjednima bila jedini predmet razgovora i mnoge je potaknula da misle o problemima o kojima prije nisu mislili. Pojavom Deklaracije došli su u središte pozornosti hrvatski intelektualci, članovi Partije, a u prvome redu Miroslav Krleža. Svima je jasno da samo zajedničkoj suradnji partijskih i izvanpartijskih elemenata treba zahvaliti uspjeh i učinak koji je postigla ta akcija. Kod toga autoritetu Krleže i njegovu nepokolebljivu držanju pripada najveća zasluga. Krleža je zato postao najpopularnija osoba hrvatske javnosti, koja ga sada više slavi i složno mu odobrava nego ikada u njegovoj dugogodišnjoj karijeri.

Medijski istupi Nove Hrvatske u korist deklaracionista

"Nova Hrvatska" pripisivala je Deklaraciji iznimnu političku važnost tvrdeći kako ona ima povijesnu važnost jer je izazvala krizu i razotkrila apsurdnost položaja Hrvatske, jer je pokrenula i opredijelila snage te ubrzala evolucijski razvoj. Ono što slijedi nije više samo skroman zahtjev u pitanju jezika, nije traženje ovog ili onog nacionalnog prava. Deklaracijom počinje otvorena borba za potpunu hrvatsku afirmaciju, koja je moguća samo kroz potpuno samostalnu hrvatsku politiku. To je borba protiv svega što stoji na putu hrvatskom političkom i socijalnom, kulturnom i privrednom razvitku. Prema pisanju "Nove Hrvatske" Deklaracija je pokazala hrvatskoj javnosti da Savez komunista nema više ni inicijativu ni sposobnost rješavati međunacionalna pitanja. Pokazalo se da nasuprot demokratskim i sporazumnim mjerama koje predlažu hrvatska i srpska inteligencija, komunističko vodstvo dolazi samo s preživjelim kompleksom straha, sa starim i već otrcanim avetima iz prošlosti, s primitivnom generalizacijom i proširenjem krivog obračuna iz prošlog rata na svako buduće radikalno rješavanje hrvatsko-srpskog problema. "Nova Hrvatska" zaključuje kako je Deklaracija na jedinstven način provocirala komunističke vrhove u Zagrebu i Beogradu, koji su otvoreno potvrdili da je njima i samo njima u interesu stalno odgađati sporna pitanja između Hrvata i Srba. Zato je Deklaracija iz temelja izmijenila stanje u Hrvatskoj. Prijašnja ravnodušnost, koja je bila dosta raširena, kao da je preko noći nestala. Mnogima se vratilo izgubljeno samopouzdanje. Mnogi su dobili ideje kako treba ubuduće raditi. I što se samog jezika tiče, nitko Deklaraciju ne shvaća kao neuspjeh. Dapače, ona je početak jednog novog hrvatskog preporoda koji ima sve uvjete prekinuti stagnaciju i potpuno obnoviti hrvatsku kulturu i hrvatsku politiku.

Deklaracija otvorila put k hrvatskoj samostalnosti

Poslije 1990. godine, a osobito 1997. u povodu 30. obljetnice (te 2007. u povodu 40. obljetnice), objavljivanja Deklaracije, te danas kada obilježavamo 50. obljetnicu Deklaracije dosta se pisalo i raspravljalo na prigodnim znanstvenim skupovima o Deklaraciji i njezinu iznimno povijesnom značenju. No, 1967. godine u vrijeme kad je bila objavljena, sredstva priopćavanja donosila su samo vijesti osude tadašnjeg režima. Jedino se u inozemstvu, među iseljenim Hrvatima, moglo i smjelo slobodno vrednovati Deklaraciju. Danas i sa polustoljetne povijesne udaljenosti, možemo slobodno odati puno priznanje hrvatskoj političkoj emigraciji, koja je dobro shvatila i ocijenila kako Deklaracija znači početak novog razdoblja u političkom životu Hrvata. Već početkom 1970. održan je X. plenum Saveza komunista Hrvatske, na kojem je osuđen glavni protagonist napada na Deklaraciju, Miloš Žanko. Za njega je Savka Dapčević-Kučar rekla da je bio glavni zagovaratelj velikosrpskog programa prema Hrvatskoj. Godine 1970.-1971. razdoblje je masovnog pokreta i Hrvatskog proljeća. Ta je reformatorska politika ostvarila put prema Ustavu iz 1974. na čijim je načelima 1991. godine proglašena neovisna Hrvatska. U tome lancu događaja Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika bila je prva karika.

Matica iseljenika Hrvatske proglašena je od strane komunističkih vlasti žarištem hrvatskog nacionalizma, dok su njezini onodobni lideri i predsjednici – predvođeni Većeslavom Holjevcem – trajno udaljeni iz javnog života hrvatskoga naroda u domovini i inozemstvu. Tim je činom bio šokiran naš narod u domovini i u dijaspori diljem slobodnoga svijeta na Zapadu.

Maticu iseljenika Hrvatske (danas Hrvatsku maticu iseljenika) vodili su zadnjih 50 godina ugledni intelektualci i predstavnici naše elite poput prvoga predsjednika MI dr. Zlatana Sremca, preko Većeslava Holjevca, kada se devedesetih vraćaju naši disidenti sa Zapada poput Borisa Marune i Vinka Nikolića, te Ante Belje i Zdenke Petričević.

Godina 1967. za Hrvatsku maticu iseljenika – nije samo godina spomena na Deklaraciju, već i godina revolucionarnog zaokreta u djelovanju spram iseljeništva te godina kada je njezin predsjednik Većeslav Holjevac u Matičinu nakladnom zavodu objavio nultu i dosad najcitiraniju znanstvenu knjigu o dijaspori Hrvati izvan domovine.

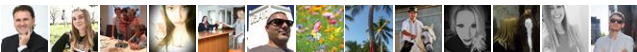
Tekst: Ivan Čizmić

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

 Sviđa mi se stranica 4,5 tisuća sviđa mi se

Budite prvi među prijateljima kome se ovo sviđa

Nalazite se ovdje: [Home](#) ■ [Novosti](#) ■ [Matica iseljenika i Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnoga](#)

Korisni linkovi

- [O Hrvatskoj](#)
- [Državne ustanove](#)
- [Druge značajne institucije](#)
- [Mediji u Hrvatskoj](#)
- [Hrvati u svijetu](#)
- [Razmjena linkova](#)

Časopis Matica

Hrvatski iseljenički zb

